

በሥዕል የተደገፈ የዕባዳዎች አፈጻጸም ፍቅህ

የእስላም ዝርዝር ሕግጋት ትምህርት በቀላል አቀራረብ

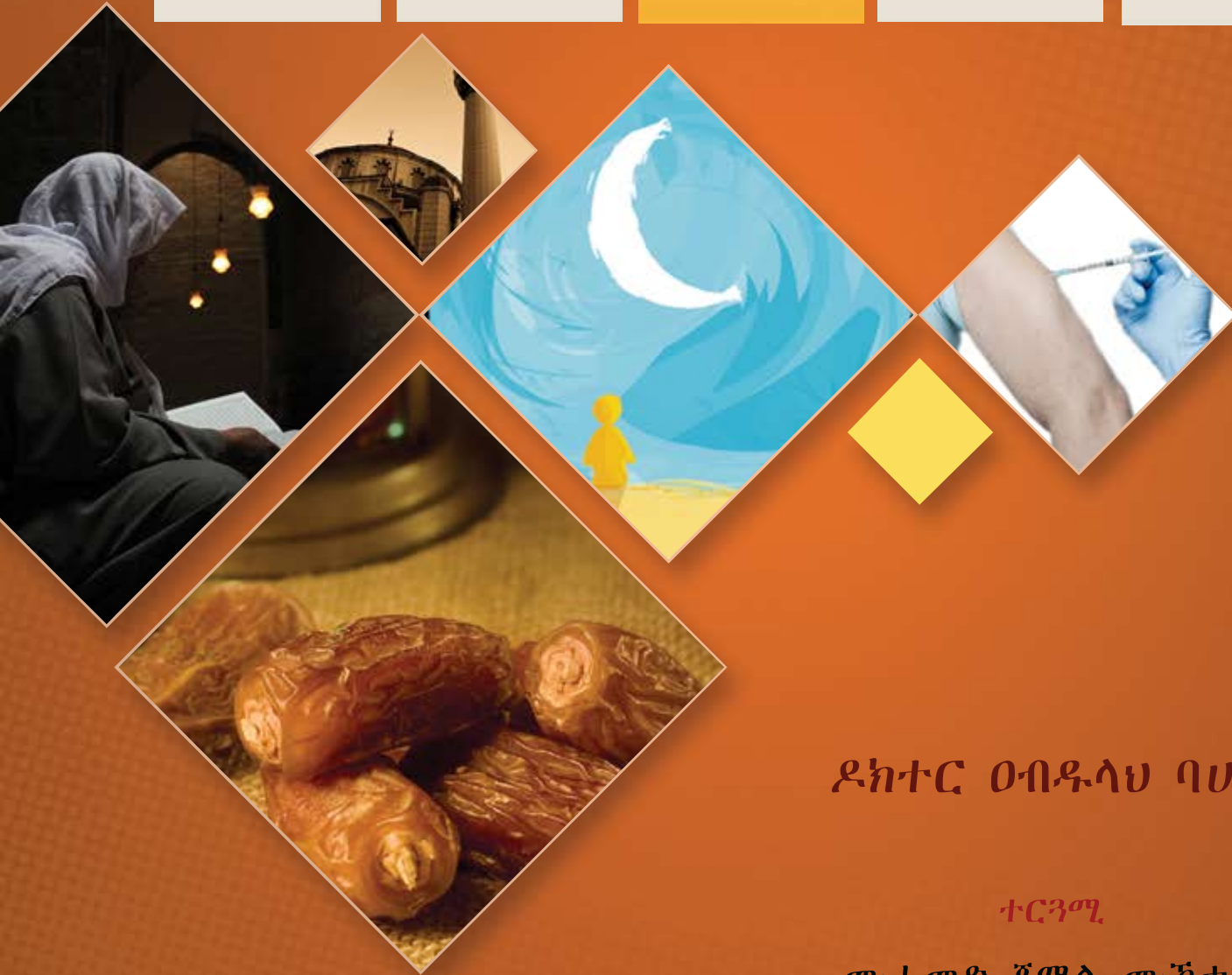
ጠሃራ

ሶላት

ጸም

ዘካ

ሐጅ

ዶክተር ዐብዱላህ ባሀማም

ተርጓሚ

ሙሐመድ ጀማል ሙኽታር

የተጠው'ዉዕ ጸም

የተጠው'ዉዕ ጾም

የተጠው'ዉዕ ጾም

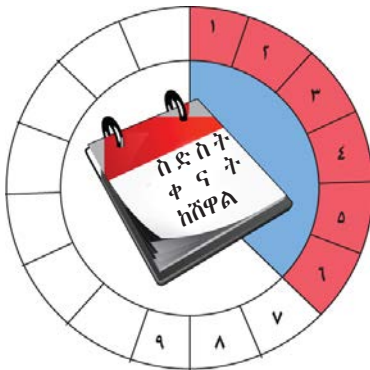
ግዴታ ያልሆነና አንድ ሰው ለአላህ ﷻ ብሎ የሚጸመው ጾም ነው።

የተጠው'ዉዕ ጾም ትልቅ ትሩፋትና የተትረፈረፈ አጅር አለው። ከአቡ ሁረይራ (ረዕ) በተላለፈው ሐዲስ አልቁድሲ ውስጥ የአላህ መልእክተኛ ﷺ እንዲህ ብለዋል ፡- «የአደም ልጅ (መልካም) ሥራ ሁሉ (ምንዳው) እጥፍ ይደረጋል፤ አንድ ሐሰና (መልካም ሥራ ምንዳው) ከአስር እጥፍ እስከ ሰባት መቶ እጥፍ ነው። አላህ ﷻ «ከጾም በስተቀር፤ እሱ ለኔ ነውና እኔ ነኝ ምንዳውን የምሰጠው፤»⁽¹⁾ ብሏል።

መጾም ሱና የሚሆንባቸው ቀናት

1. ከሸዋል ወር ስድስት ቀን

ነቢዩ ﷺ «ረመዲንን የጸመና ከሸዋል ስድስት ቀናትን ያስከተለው ሰው፤ ዕድሜ ልክ የመጾም ያህል ነው።»⁽²⁾ ብለዋል።

(1) በቡኻሪና በሙስሊም የተዘገበ

(2) በሙስሊም የተዘገበ

መ ው ጫ

የተጠው'ዉዕ ጾም ትርጓሜ

መጾም ሱና የሚሆንባቸው ቀናት

1. ከሸዋል ስድስት ቀን
2. ከዙልሕጅጃ ዘጠኝ ቀን
3. የዓሹራእ ቀን ጾም
4. ከየወሩ 13ኛው፣ 14ኛውና 15ኛው ቀን
5. ሰኞና ሐሙስ
6. አንዱን ቀን እየጸሙ ሌላውን ቀን ማፍጠር
7. የሙሐረም ወር ጾም
8. የሸዕባን ወር ጾም

መጾሙ ሐራም የሆነና መጾሙ የተጠላ

2. ከዙልሕጅጃ ወር የመጀመሪያዎቹ ዘጠኝ ቀናት

ነቢዩ ﷺ በሌላው ወር የማይጸሙትን በሸዕባን ውስጥ ይጸሙ ነበር። ኡሳማ ብን ዘይድ (ረዕ) ባስተላለፉት መሰረት ፡- «የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ከሸዕባን የሚጸሙትን ያህል ከወራት ውስጥ በአንዱም ወር ሲጸሙ አላየሁዎትም ስላቸው፤ ያ በረጅብና በሸዕባን መካከል ሰዎች ችላ የሚሉት ወር ነው፤ እርሱ ሥራዎች ለዓለማት ጌታ የሚቀርቡበት ወር ነውና እኔ ጸመኛ ሆኜ ሥራዎቼ እንዲቀርቡ እወዳለሁ።

»⁽³⁾ አሉ ብለዋል።

(3) በቡኻሪ የተዘገበ

«ሽዕባን ከተጋመሰ እስከ ረመዷን ድረስ አትጽሙ፡፡»⁽¹⁾ በሚለው ሐዲስ የተላለፈው እገዳ፣ ወይ ሁለተኛውን አጋማሽ የሚመለከት ነው፡፡ ወይ ደግሞ የሽዕባንን ጸም ከረመዷን ጸም ጋር አለማገናኘትን ሚመለከት ነው፡፡ ከመጀመሪያው የጸመና፣ ሁለተኛውን አጋማሽ ለይቶ ያል ጸመና ከረመዷን ጋር ያላገናኘው ሰው ግን ቢጸም ችግር ለውም፡፡

ዓሹራኝ

የአላህ ወር የሙሐርረም አስረኛው ቀን ነው፡፡

3. የዓሹራኝ ጸም

ነቢዩ صلی اللہ علیہ وسلم :- «የዓሹራኝ ቀን ጸምን ክርሱ በፊት ያለውን ዓመት (ኃጢአት) የሚያብስ ታሳቢ ያደርገው ዘንድ አላህን እለምናለሁ፡፡»⁽²⁾ ብለዋል፡፡

የዓሹራኝ ጸም መነሻ በተመለከተ ከዐብደላህ ብን

(1) በሙስሊም የተዘገበ
(2) በሙስሊም የተዘገበ

ዐባስ (ረዐ) በተላለፈው መሰረት :- «ነቢዩ صلی اللہ علیہ وسلم ወደ መዲና ሲመጡ አይሁድ የዓሹራኝ ቀን ሲጸሙ አይና ምን እንደሆነ ጠየቁ፤ ይህ በጎ ቀን ነው፤ ይህ አላህ የእስራኤል ልጆችን ከጠላታቸው ያዳነበት ቀን በመሆኑ ሙሳ የጸመበት ቀን ነው አሏቸው፡፡ (ነቢዩ صلی اللہ علیہ وسلم) ከናንተ ይበልጥ ለሙሳ የተገባሁ እኔ ነኝ ብለው ቀኑን ጸሙና እንዲጸምም አዘዙ፡፡»⁽³⁾ ብለዋል፡፡ በተጨማሪም ከዓሹራኝ በፊት ያለውን ዘጠነኛውን ቀን (ታሰዓ) መጸምም የተወደደ ነው፡፡ ነቢዩ صلی اللہ علیہ وسلم :- «እስከ መጨረሻው (ዓመት) ድረስ ከኖርኩ ዘጠነኛውን እጸማለሁ፡፡»⁽⁴⁾ ማለታቸው በሙስሊም ተዘግቧል፡፡

አያም አልቢድ (ነጫጭ ቀናት)

ይህ የጨረቃ ወር አስራ ሦስተኛ፣ አስራ አራተኛና አስራ አምስተኛ ቀናት ሲሆን ብርሃናማ ተብለው የተሰየሙት ሌሊቶቻቸው በጨረቃ ብርሃን ምክንያት ነጫጭ በመሆናቸው ነው፡፡

(3) በቡኻሪ የተዘገበ
(4) በሙስሊም የተዘገበ

4. ከየወሩ 13ኛው፣ 14ኛውና 15ኛው ቀን

ዐብዱል መሊክ ብን አልምንሃል አባታቸውን በመጥቀስ ባስተላለፉት መሰረት ከነቢዩ صلی اللہ علیہ وسلم ጋር የነበሩ ሲሆን ከነቢዩ صلی اللہ علیہ وسلم ነጭ ጭ ቀናትን እንድንጾም አዘውን «ዕድሜ ልክ እንደ መጾም ነው።»⁽¹⁾ ይሉ ነበር ብለዋል፡፡

5. በየሳምንቱ ሰኞና ሐሙስ መጾም

ከአቡ ሁረይራ (ረዕ) በተላለፈው መሰረት ከነቢዩ صلی اللہ علیہ وسلم :- «ሥራዎች (አላህ ዘንድ) ሰኞና ሐሙስ ቀን ይቀርባሉ፤ ስለዚህም ጾመኛ ሆኜ ሥራዬ እንዲቀርብ እወዳለሁ።»⁽²⁾ ብለዋል፡፡

6. አንዱን ቀን እየጾሙ ሌላውን ቀን ማፍጠር

ለተጠውወደ ጾም በላጩ የዳዉድ عليه السلام ጾም ነው፤ አንድ ቀን ጾመው አንድ ቀን ይፈስሱ ነበር፡፡ ከዐብደላህ ብን ዐምር (ረዕ) በተላለፈው መሰረት የአላህ መልእክተኛ صلی اللہ علیہ وسلم :- «አላህ ዘንድ ይበልጥ የተወደደ ጾም የዳዉድ ጾም ነው፤ አንድ ቀን ጾም አንድ ቀን ያፈጥር ነበር።»⁽³⁾ ብለዋል፡፡

7. የሙሐር'ረም ወር ጾም

ከአቡ ሁረይራ (ረዕ) በተላለፈው መሰረት የአላህ መልእክተኛ صلی اللہ علیہ وسلم :- «ከረመዲን በኋላ በላጩ ጾም፣ የአላህ ወር ሙሐረም ነው።»⁽⁴⁾ ብለዋል፡፡

8. የሽዕባን ወር ጾም

ከነቢዩ صلی اللہ علیہ وسلم በሌላው ወር የማይጾሙትን በረመዲን ውስጥ ይጾሙ ነበር፡፡ አሳማ ብን ዘይድ (ረዕ) ባስተላለፉት መሰረት :- «የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ከሽዕባን የሚጾሙትን ያህል ከወራት ውስጥ በአንዱም ወር ሲጾሙ አላየሁዎትም ስላቸው፣ ያ በረጅብና በረመዲን መካከል ሰዎች ችላ የሚሉት ወር ነው፤ እርሱ ሥራዎች ለዓለማት ጌታ የሚቀርቡበት

ወር ነውና እኔ ጾመኛ ሆኜ ሥራዎቼ እንዲቀርቡ እወዳለሁ።»⁽⁵⁾ አሉ ብለዋል፡፡

«ሽዕባን ከተጋመሰ እስከ ረመዲን ድረስ አትጾሙ።»⁽⁶⁾ በሚለው ሐዲስ የተላለፈው እገዳ፣ ወይ ሁለተኛውን አጋማሽ የሚመለከት ነው፤ ወይ ደግሞ የሽዕባንን ጾም ከረመዲን ጾም ጋር አለማገናኘትን ሚመለከት ነው፡፡ ከመጀመሪያው የጾመና፣ ሁለተኛውን አጋማሽ ለይቶ ያል ጾመና ከረመዲን ጋር ያላገናኘው ሰው ግን ቢጾም ችግር ለውም፡፡

መጾሙ ሐራም የሆነና

መጾሙ የተጠላ

አንደኛ - መጾሙ ሐራም የሆነ

1. ሁለቱን የዲድ ቀኖች መጾም ሐራም ነው፡፡ ከአቡ ሁረይራ (ረዕ) በተላለፈው መሰረት የአላህ መልእክተኛ صلی اللہ علیہ وسلم ሁለት ቀኖች እንዳይጾሙ ከልክለዋል፡- የአድሐ ቀንና የፍጥር ቀን፡፡⁽⁷⁾

2. አይ'ያም አትተሸረቅን ማለትም ከዲድ አልአድሐ ቀጥሎ ያሉ ሦስቱን ቀናት መጾምም ሐራም ነው፡፡ የአላህ መልእክተኛ صلی اللہ علیہ وسلم «አይ'ያም አትተሸረቅ የመብላትና የመጠጣት ቀናት ናቸው፡፡»⁽⁸⁾ ብለዋልና፡፡ ሙተመትትዕ ወይም ቃሪን የሆነና የሚሰዋ እርድ (ሀድይ) ማቅረብ ላልቻለ ሐጅ አድራጊ ግን መጾም ይፈቀዳል፡፡ አላህ عليه السلام አንዲህ ብሏልና፡-

﴿مَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعًا إِذَا رَجَعْتَ﴾ [البقرة: 196]

«ያላገኘም ሰው ሶስትን ቀኖች በሐጅ ወራት፤ ሰባትንም በተመለሳችሁ ጊዜ መጾም አለበት፤» [አል-በቀራህ: 196]

3. በጥርጣሬ ቀን (የውም አሽሽክ) መጾምም ሐራም ነው፡፡ ይህ በሃያ ዘጠነኛው ቀን ማታ አዲስ ጨረቃ በደመና ወይም አቧራ ምክንያት ሳትታይ ከቀረች የሽዕባንን ሰላሳኛ ቀን መጾም ማለት ነው፡፡ ዐምማር (ረዕ) «በጥርጣሬ ቀን (የውም አሽሽክ)

(5) በነሳኢ የተዘገበ

(6) በእብን ኸዘይማህ የተዘገበ

(7) በሙስሊም የተዘገበ

(8) በሙስሊም የተዘገበ

(1) በእብን ሕባን የተዘገበ

(2) በትርምዚ የተዘገበ

(3) በነሳኢ የተዘገበ

(4) በሙስሊም የተዘገበ

የጸመ ሰው፣ የአበል ቃሲምን (ከቢዩን صلی الله علیه وسلم) ቃል ጥሷል፡፡⁽¹⁾ ብለዋልና፡፡

ሁለተኛ - መጸሙ የሚጠላ

1. የረጅብን ወር ለብቻው ለይቶ መጸም፣ ከዘመነ ጃህሊያ የመለያ ምልክት አንዱ የረጅብን ወር ማክበር በመሆኑና መጸሙ መፈክራቸውን ሕያው ማድረግ በመሆኑ መጸሙ የተጠላ ነው፡፡
2. የጁሙዓን ቀን ለይቶ መጸምም እገዳ ስላለበት የተጠላ ነው፡፡ ከአቡ ሁረይራ (ረዕ) በተላለፈው መሰረት የአላህ መልእክተኛ صلی الله علیه وسلم :- «ከበራቱ የሚጸም ወይም ከኋላው የሚጸም ካልሆነ በስተቀር አንዳችሁ የጁሙዓን ቀን አይጹም፡፡»⁽²⁾ ብለዋል፡፡ የጸም ልማዱ ከጁሙዓ ጋር ተገጣጥሞ ከሆነ ግን ምንም ለበትም፡፡
3. ጸምን ከጸም ማገናኘት (ውሳል) የተጠላ ነው፡፡ ውሳል ጸምን በመሀል ሳያፈጥሩ ከሚቀጥለው ቀን ጸም ጋር ማገናኘት ሲሆን ከቢዩን صلی الله علیه وسلم ከልክለዋል፡፡ ዐብደላህ ብን ዐመር (ረዕ) ባስተላለፉት መሰረት የአላህ መልእክተኛ صلی الله علیه وسلم ውሳልን ከለክሉና እርስዎ ያገናኛሉና አሏቸው፡፡ «እኔ እንደ እናንተ አይደለሁም እኔ የሚያበላኝና የሚያጠጣኝ አለኝና፡፡»⁽³⁾ አሉ ብለዋል፡፡

መመሪያዎች

1. አንድ ሙስሊም በዕባዳው በአላህ ሽሪዓ መመራት ይኖርበታል፡፡ በመሆኑም ሽሪዓው እንዳይጸም የከለከለውን አይጸምም፡፡ ከቢዩን صلی الله علیه وسلم ለይተው ያልመደቡትን እንደ ረጅብ ሃያ ሰባትና ሽዕባን አስራ አምስት ያሉ ቀኖችን በራሱ ፈጥሮ አይጸምም፡፡ ከቢዩን صلی الله علیه وسلم «በዚህ ጉዳዮችን (ዲናችን) ላይ ከርሱ ያልሆነውን አዲስ ፈጠራ ያስገባ ሰው ፈጽሞ ተቀባይነት የለውም፡፡»⁽⁴⁾ ብለዋልና፡፡
2. አንድ ሙስሊም የካፍሮችን የሥርዓተ እምነት መገለጫዎችን ከማክበር መራቅ ሲኖርበት፣ በአምልኮት፣ በጸምና በመሳሰሉት እነሱ የሚያከብሩትን ሥርዓተ ጸሎት ማክበር የለበትም፡፡

(1) ትርጉሙ ዘግበውት ሐሰትን ሰሐሕ ብለውታል

(2) በሙስሊም የተዘገበ

(3) በቡኻሪና ሙስሊም የተዘገበ

(4) በሙስሊም የተዘገበ

“

ጸም በሕክምና ሳይንስ ዓይን

ጸም ለቆዳ በሽታዎች ሕክምና ጠቃሚ ሲሆን፣ ለዚህ መንስኤው ደም ውስጥ ያለውን የውሃ መጠን የሚቀንስ በመሆኑና ይህም በተራው በቆዳ ውስጥ ያለውን ውሃ በመቀነስ ቆዳ ማይክሮቦችንና በጀርም የሚተላለፉ በሽታዎችን እንዲቃወምና እንዲከላከል ተጨማሪ አቅም ስለሚፈጥርለት ነው፡፡

”

